

ความผูกพันพระศากย เมืองของคนกรุง เทพมหานคร

นายชุมพล แพร่หลวง

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

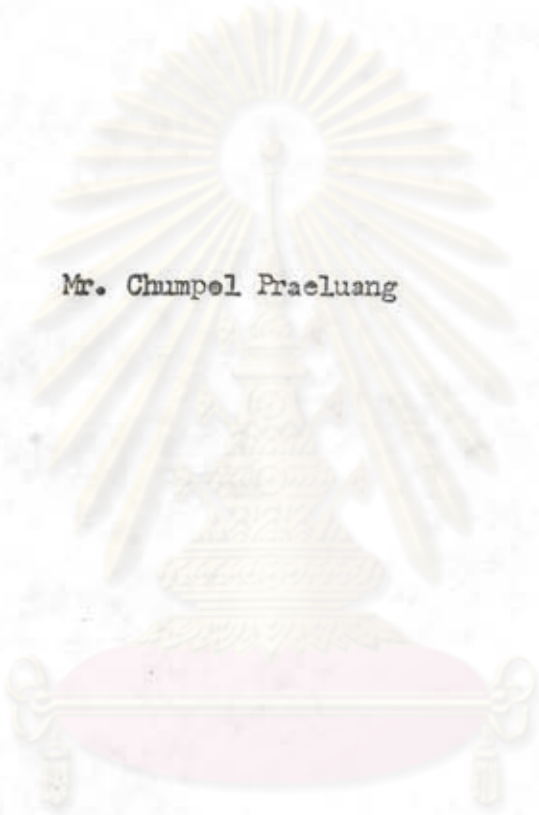
พ.ศ. 2529

ISBN 974-566-542-8

011439

I15531314

Bangkokians' Party Identification

Mr. Chumpol Praeluang

คณะวิทยศาสตร์พญากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1986

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความบกพร่องพรศการ เมืองของคนกรุงเทพมหานคร
โดย นายชุมพล แพร่หลวง
ภาควิชา การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ม่องแก้ว

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิศาลบุตร)
รักษาการในตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิชาการ
ปฏิบัติราชการแทนรักษาการในตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์จรูญ สุภาพ)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตรนารักษ์)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ม่องแก้ว)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความผูกพันพรรคการเมืองของคนกรุงเทพมหานคร
ชื่อนิสิต นายชุมพล แพร่หลวง
ภาควิชา การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว
ปีการศึกษา 2528

บทคัดย่อ

ความผูกพันพรรคการเมือง เป็นพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลที่มีความรู้สึกนึกคิดผูกพันในเชิงชอบใจหรือพอใจที่มีต่อพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง เป็นการเฉพาะ พฤติกรรมเช่นนี้เป็นผลมาจากพัฒนาการการเรียนรู้ในทางการเมืองของบุคคลในกลุ่มและสังคมในรูปของกระบวนการกลมกลืนทางการเมืองของสังคม

ปัจจัยที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เรียกว่า ความผูกพันพรรคการเมือง ก็คือพรรคการเมืองนั่นเอง พรรคการเมืองเป็นวัตถุประสงค์ทางการเมืองที่ทำให้บุคคลในสังคมได้รับรู้ในลักษณะต่าง ๆ ของพรรคการเมือง ทั้งที่เป็นโครงสร้างของพรรค เช่น อุดมการณ์ นโยบาย ผู้นำ โครงสร้างของพรรคการเมือง เป็นต้น รวมตลอดถึงกระบวนการต่าง ๆ ของพรรคการเมืองซึ่งมีส่วนต่อการเสริมสร้างอิทธิพลความรู้สึกนึกคิดเช่นนั้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้บุคคลตัดสินใจเลือกผูกพันพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง เมื่อไรก็ตามที่บุคคลได้เลือกและผูกพันพรรคการเมืองใดแล้วจะมีพฤติกรรมตอบสนองพรรคการเมืองนั้นในลักษณะต่าง ๆ ในทางการเมือง ซึ่งพฤติกรรมเช่นนี้จะมีผลต่อการเสริมสร้างและพัฒนาการระบบพรรคการเมืองและระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ประเทศไทยปรารถนา

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบบรัฐสภาและมีพรรคการเมืองเกิดขึ้นในระบบการเมืองดังกล่าวค่อนข้างจะต่อเนื่องอย่างมาก โดยเฉพาะในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ประกอบทั้งสภาพการณ์ทางการเมืองไทยได้เปิดโอกาสให้

ประชาชนมีสิทธิมีส่วนร่วมในระบบการเมืองมากขึ้น พรรคการเมืองจึงเป็นช่องทางหนึ่งที่ประชาชนสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างกระตือรือร้นและจริงจังได้ การณ์จะเป็นเช่นนั้นได้อย่างแท้จริงประการหนึ่งก็คือการที่ประชาชนเข้าไปสังกัดหรือสนับสนุนพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งที่จะสามารถตอบสนองประโยชน์ของคนโดยตรงได้ สภาพดังกล่าวนี้ปรากฏอยู่ในพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนกรุงเทพฯ กล่าวคือ คนกรุงเทพฯ จะเลือกพรรคมากกว่าตัวบุคคล ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงพรรคที่ผูกพันแตกต่างกันไปในแต่ละช่วงสมัยได้

ในการศึกษาวิจัยความผูกพันพรรคการเมืองของคนกรุงเทพฯ ผู้ศึกษาได้พิจารณาเฉพาะสมาชิกพรรคการเมืองที่อยู่ในกรุงเทพฯ เท่านั้นที่สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ พรรคกิจสังคม และพรรคประชากรไทย เป็นหลัก โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาคือ เพื่อเปรียบเทียบว่าสมาชิกพรรคการเมืองที่สังกัดพรรคการเมืองที่แตกต่างกันระหว่างสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ สมาชิกพรรคกิจสังคม สมาชิกพรรคประชากรไทยนั้น มีเหตุลักษณะ และพัฒนาการแห่งความผูกพันพรรคการเมืองแตกต่างกันหรือไม่เพียงใด โดยมีสมมุติฐานว่า คนกรุงเทพฯ ที่สังกัดพรรคการเมืองที่แตกต่างกันจะมีเหตุลักษณะ และพัฒนาการของความผูกพันพรรคการเมืองในลักษณะที่แตกต่างกันด้วย

ในขั้นตอนวิธีการศึกษาวิจัยได้ใช้วิธีแบบพรรณนาวิเคราะห์จากข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับความผูกพันพรรคการเมืองที่ได้ศึกษาค้นคว้า จากการสัมภาษณ์สมาชิกพรรคการเมืองที่สังกัดพรรคการเมืองต่าง ๆ ตามบัญชีรายชื่อการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่อยู่ในกรุงเทพฯ จำนวนพรรคละ 30 คน รวมทั้งสิ้น 90 คน

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันในเหตุลักษณะ และพัฒนาการของความผูกพันพรรคการเมืองของสมาชิกพรรคที่สังกัดพรรคการเมืองที่แตกต่างกัน กล่าวคือ

1. สมาชิกพรรคการเมืองที่สังกัดพรรคการเมืองที่แตกต่างกัน มีเหตุของความผูกพันพรรคการเมือง เช่นเดียวกันโดยเฉพาะในแง่ของอุดมการณ์ นโยบาย และอิทธิพลของผู้นำพรรคการเมือง แต่มีความแตกต่างกันในค่านการเรียงลำดับน้ำหนักของเหตุแห่งความผูกพัน กล่าวคือสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ เน้นอุดมการณ์ นโยบาย และผู้นำ

พรรคตามลำดับ สมาชิกพรรคกิจสังคม เน้นนโยบาย ผู้นำและอุดมการณ์ของพรรค
 ตามลำดับ สมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ เน้นผู้นำ นโยบาย และอุดมการณ์ของพรรค
 ตามลำดับ

2. สมาชิกพรรคการเมืองแต่ละพรรคต่างมีลักษณะแห่งความผูกพันในระดับสูง
 คือมีความรู้สึกเป็นเจ้าของพรรคการเมืองที่สังกัด โดยเฉพาะในแง่ของความสามารถ
 ในการระดมตำแหน่งฐานะ บทบาทของตนและของบุคคลสำคัญ ๆ ในพรรคได้ มีความ
 ตระหนักในความใกล้ชิดกับพรรคการเมือง และคำนึงถึงผลกระทบระหว่างตนกับพรรค
 การเมือง นอกจากนี้สมาชิกพรรคที่สังกัดพรรคการเมืองแต่ละพรรคต่างมีความรู้สึกที่ดี
 ต่อพรรค มีความเชื่อมั่นในพรรค มีความกล้าที่จะวิพากษ์วิจารณ์พรรค ตลอดจนพร้อมที่
 จะปฏิบัติความดีพรรคและซบถักขบของพรรคอยู่ในระดับสูง

3. สมาชิกพรรคการเมืองที่สังกัดพรรคการเมืองแต่ละพรรคต่างมีพัฒนาการ
 เข้าสู่การเป็นสมาชิกพรรคเช่นเดียวกันคือ ได้รับอิทธิพลมาจากสถาบันครอบครัว กลุ่ม
 เพื่อน โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา กลุ่มอาชีพและสื่อมวลชน และการเรียนรู้จาก
 สภาพการณ์ทางการเมืองในชีวิตประจำวัน

ศูนย์วิทยพัธพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Bangkokians' Party Identification
 Name Mr. Chumpol Praeluang
 Thesis Advisor Associate Professor Pornsak Phongphaew, Ph.D.
 Department Government
 Academic Year 1985

ABSTRACT

Since the beginning of parliamentary democracy in 1932, political parties in Thailand emerged and have gradually transformed. During the past decade in particular, changing political situation led to a broader sphere of political participation. Thai people have involved in various political activities. Political party generally is a channel which provides opportunities for members of a political system to actively participate in politics. Thus, to join a party that can serve one's interest is an important form of political participation. In Thai political system, it can be said that party affiliation has existed among the people in Bangkok. In making decisions in several elections, they have shown a trend of "voting by the party", that is, the number of those who vote by Taking party identification of candidates into account is more than those who make their decision by considering the personal character of candidates.

The purpose of this study is to comparatively examine membership of 3 major political parties, the Democrat Party, the Social Action Party, and the Prachakorn Thai Party, in terms of motivation

of membership, pattern of development of affiliation, and intensity of affiliation. The hypothesis is : Members of different political parties hold different motivation of joining the party, different pattern of development of affiliation and different level of intensity of affiliation.

The analysis is mainly descriptive, based on documentary research as well as data from series of interview of 90 members of three political parties named above.

The study reveals that there are no differences in terms of motivation of joining the parties, pattern of development of affiliation and level of intensity of affiliation among members of different political parties, i.e.

1. Members of different political parties share common reasons of party affiliation which include ideological element, policy issue and leadership. But there are differences in priority of these motivations, Members of the Democrat Party emphasize ideological element, policy issue and leadership respectively while members of the Social Action Party put policy issue in the first priority, and then leadership and ideological element. But members of the Prachakorn Thai Party consider leadership as the most important factor and policy issue and ideological element are less important.

2. Members of different political parties show a high level of intensity of affiliation in terms of sense of belonging. They can identify major position in the parties, role of their leaders and

themselves also the recognise the relation between parties and themselves, and are aware of impact of political parties upon them. Moreover they show a positive feeling, a sense of confidence in the parties as well as the willingness to accept the party rules and resolution.

3. Members of different political parties show the same pattern of development of party affiliation. Family, peer group, professional group, school and mass media are major agents affecting affiliation. Political situation also contributes to the broader opportunity of joining political parties.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของการทำวิทยานิพนธ์เรื่องที่ได้รับ การช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณหลายท่าน ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ม่วงแก้ว ที่กรุณา รับเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และได้เอาใจใส่ให้คำแนะนำปรึกษา เนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่คนกระทั่งสำเร็จบริบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน คือ ศาสตราจารย์จรูญ สุภาพ และรองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจิตชนารักษ์ ซึ่งทุกท่านได้ช่วยให้คำแนะนำแก้ไขเพิ่มเติมทำให้วิทยานิพนธ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณบรรดาสมาชิกพรรคการเมืองทุกท่านซึ่งได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่ ๆ น้อง ๆ ในคณะรัฐศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกำลังความคิดเสมอมาโดยเฉพาะคุณวินัย สิทธิมงคล คุณพีรศักดิ์ นนทะเปารยะ คุณประกาศศักดิ์ ขานินพงศ์ คุณนิสิต จันทรมวงษ์ ขอขอบคุณคุณอรพินทร วิจิตรผล ที่กรุณาเป็นธุระจัดพิมพ์ให้ได้แบบมาตรฐานทุกประการและคุณสุพรรณา เฉลิมภาค เพื่อนผู้ให้ความอนุเคราะห์ในกระบวนการจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์มาโดยตลอด

ขอกราบคารวะแทบเท้าบิดาคือนายต๋อยและมารดา คือนางนาผู้เป็นพรหมของบุตรที่ได้ทุ่มเทชีวิตจิตใจให้การอุปการะทั้งด้านการศึกษาและชีวิตตลอดเวลา ยากที่บุตรจะทดแทนในความเป็นพรหมของท่านได้หมดในชาตินี้และขอขอบใจน้อง ๆ สายเลือดเดียวกันและญาติ ๆ ทุกคนที่มีส่วนให้เกิดความสำเร็จโดยเฉพาะน้องเฉลิมและน้องละมัย

บุญกุศลใดอันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอเป็นเครื่องแสดงความกตัญญู กตเวทิตาคุณประการหนึ่งแก่ผู้บังเกิดเกล้าและครูอาจารย์ทั้งหลายที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้มาแต่อดีต และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเรื่องนี้จะ เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านทุกท่าน หากมีข้อบกพร่องประการใดผู้เขียนขอน้อมรับไว้เพียงผู้เดียว

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ญ
รายการตารางประกอบ	ต
รายการแผนภูมิประกอบ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	
สภาพและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	11
สมมุติฐานการศึกษา	11
ขอบเขตการศึกษา	13
วิธีการศึกษา	14
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	16
แนวการดำเนินเรื่อง	16
บทที่ 2 ทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง	
ความผูกพันพรรคการเมือง	18
ความหมายพรรคการเมือง	19
กำเนิดพรรคการเมือง	21
หน้าที่พรรคการเมือง	23
ความหมายของความผูกพัน (identification)	25
บุคคลกับความผูกพัน	27
กลุ่มบุคคลกับความผูกพัน	28
อิทธิพลและปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและกลุ่มบุคคล	29
ความหมายของความผูกพันพรรคการเมือง	35

พัฒนาการแห่งความผูกพันพรรคการเมือง.....	42
กระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง.....	46
เหตุแห่งความผูกพันพรรคการเมือง.....	53
อุดมการณ์.....	53
อุดมการณ์ทางการเมือง.....	54
ประเภทลัทธิและอุดมการณ์ทางการเมือง.....	56
อุดมการณ์ทางการเมืองกับพรรคการเมือง.....	59
นโยบาย.....	61
ความหมายของนโยบาย.....	62
ลักษณะนโยบาย.....	63
ประเด็นนโยบาย.....	64
ผู้นำและผู้นำพรรคการเมือง.....	66
ความหมายของผู้นำ.....	68
แบบผู้นำ.....	69
ผู้นำพรรคการเมือง.....	71
ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผู้นำ.....	72
ลักษณะแห่งความผูกพัน.....	74
ความผูกพันพรรคการเมืองกับพฤติกรรมทางการเมือง.....	75
ประเด็นลักษณะความผูกพัน.....	81
ความรู้สึกเป็นเจ้าของพรรคการเมือง.....	81
ความรู้สึกที่คัดค้านพรรคการเมือง.....	84
การมีส่วนร่วมในกิจกรรมพรรคการเมือง.....	84
บทที่ 3 พัฒนาการแห่งความผูกพันพรรคการเมืองของคนกรุงเทพฯมหานคร.....	96
บทที่ 4 เหตุแห่งความผูกพันพรรคการเมืองของคนกรุงเทพฯมหานคร.....	113

บทที่ 5	ลักษณะแห่งความผูกพันพรรคการเมืองของคนกรุงเทพมหานคร	135
บทที่ 6	สรุปและข้อเสนอแนะ	178
บรรณานุกรม.....		200
ภาคผนวก		212
ประวัติผู้เขียน		218

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	แสดงสถาบันทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเป็นสมาชิกพรรคการเมืองของคนกรุงเทพมหานครโดยเปรียบเทียบ	102
2	แสดงการเปรียบเทียบปริมาณการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพรรคการเมืองของคนกรุงเทพมหานคร	139

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการแผนภูมิประกอบ

แผนภูมิที่		หน้า
1	แสดงความถูกต้องพันพรรคการเมือง.....	94
2	แสดงความถูกต้องพันพรรคการเมืองของคนกรุงเทพมหานคร	190

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย